

Oogst 2e themabijeenkomst “Vormen van Vakkenintegratie in de Vakroute”

Toelichting

Voor de zomervakantie (30 mei) vond de tweede themabijeenkomst plaats voor de regio Noord. Het Esdal College te Klazienaveen was de gastschool en wel om twee redenen. Om de mooie en nieuwe lokatie van het Esdalcollege te bewonderen en om tevens afscheid te nemen van een deelnemer van het eerste uur, die trouw bij alle thema bijeenkomsten aanwezig was, namelijk “Margreet Mulder”.

Na een toelichting van Wouter Bal (teamleider) over het onderwijs en de historie van het Esdalcollege werd het thema van de middag uitvoerig besproken en ontstond er een nuttige en levendige uitwisseling over “vakkenintegratie”.

In bijlage 1 worden de 6 vormen van vakkenintegratie, naar toenemende complexiteit, toegelicht: isolatie, connectie, genest, multidisciplinair, interdisciplinair en transdisciplinair.

Aan het eind van de bijeenkomst werd op een feestelijke manier afscheid genomen van Margreet. Henk Folkers van Het Gomarus College te Groningen had een spandoek meegenomen met de titel “GESLAAGD” (zie foto). Op de foto ziet u van links naar rechts, Margreet Mulder, Henk Folkers, Muriël Daal en Walter Oosterhoff (Hondsrug College).

Randvoorwaarden

Door de aanwezig scholen werden de eigen projecten tegen het licht van deze 6 vormen gehouden. De **overall conclusie** was

- dat de meeste projecten op de Vakcolleges's voornamelijk bestonden uit een mix van “geneste” en “multi-disciplinaire” vakkenintegratie;
- randvoorwaarden voor een goede vakkenintegratie m.b.t. de aspecten: leerlingen, inhoud, docenten en externen (ouders), de volgende:
  - klein beginnen
  - structureel vervlechten in het onderwijsprogramma
  - ruimte voor verantwoordelijkheid en initiatieven van alle betrokkenen
  - vieren van de resultaten &
  - de resultaten ook laten zien aan betrokkenen (o.a. ouders).

Tot zover deze korte schets van de bijeenkomst. Mocht u meer informatie over “vakkenintegratie” willen verkrijgen dan vernemen wij dat graag.

Tot slot

Binnenkort ontvangt u een uitnodiging voor de eerste themabijeenkomst in Noord voor dit schooljaar. Deze zal op donderdag 19 oktober van 13.00 uur t/m 16 uur plaatsvinden op het Hondsrug College. Wij zullen als vanouds de gewenste thema's eerst inventariseren en nadere informatie geven over de bijeenkomst.

Wij hopen u allen te mogen verwelkomen.

Muriël Daal onderwijsadviseur Regio Noord

mede namens de bestuurder Rolf Mulder van het Hondsrug College.

Bijlage 1. bij de 2e themabijeenkomst “Vormen van vakkenintegratie”

Wat is integratie en welke vormen van integratie zijn er?

Wij veronderstellen dat er meerdere antwoorden mogelijk zijn op deze vragen. Het zijn juist de docenten die zelf moeten bepalen wat het meest bij hen, hun leerlingen, de school en de mogelijkheden past.

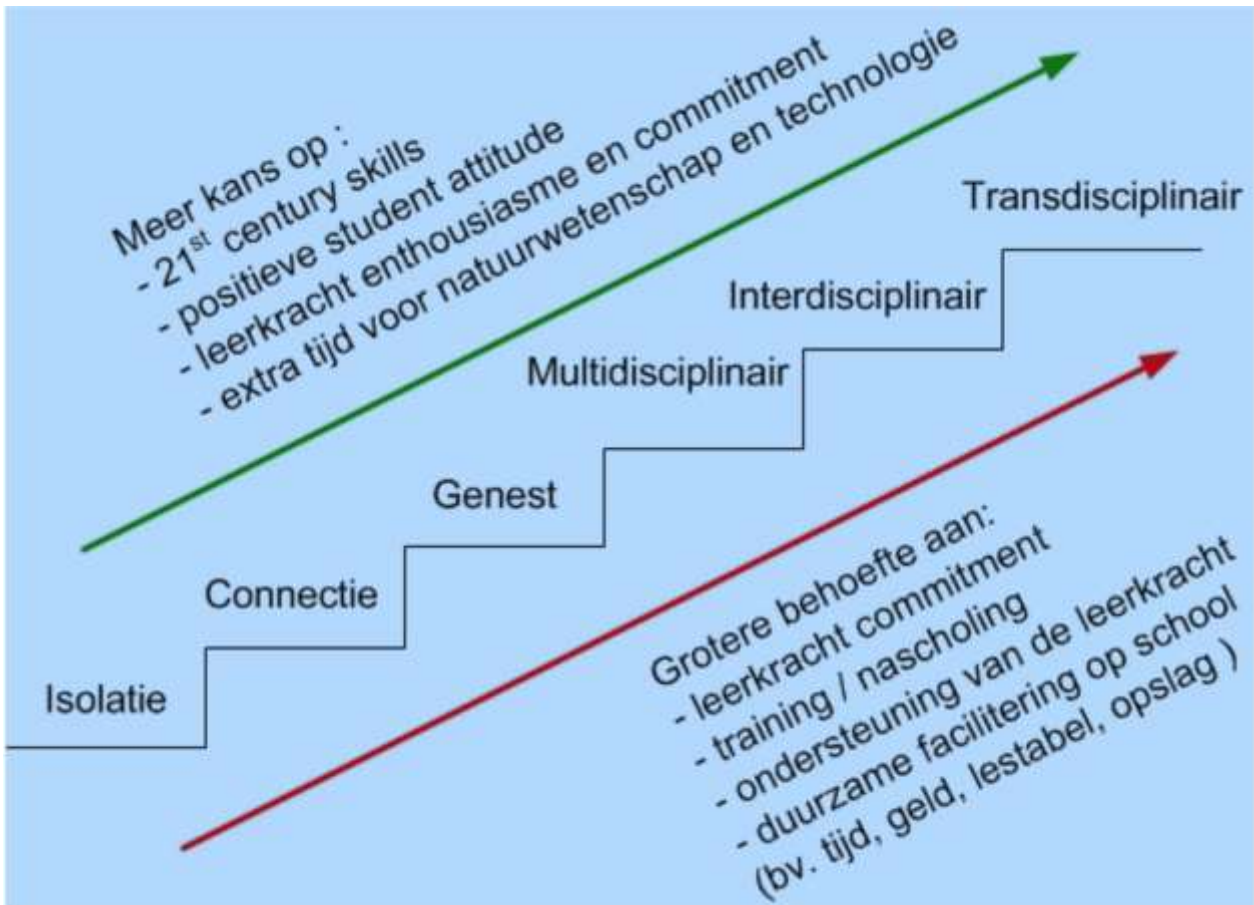
Het is daarom belangrijk dat je als docent zicht hebt op diverse mogelijkheden om deze vragen te beantwoorden om vervolgens een beargumenteerde keuze te kunnen maken. We beperken ons hier tot een typering met een korte toelichting. In Tabel 1 zijn de verschillende vormen van integratie gerangschikt naar complexiteit.

Tabel 1: Korte beschrijving van typen integratie. (Naar: Gresnigt & Slangen, 2015).

typen integratie	Beschrijving
• Isolatie	Gescheiden vakken, geen integratie. Vaak gezien als de traditionele manier van lesgeven.
• Connectie	Losse vaklessen. Maar de leraar legt expliciet een verbinding tussen de bestaande vakken en gaat er niet van uit dat de leerlingen dit zelf doen.
• Genest	Binnen een vakles worden vaardigheden of inhoud van een ander vak aan- gesproken. De inhoud van het ene vak wordt gebruikt om het andere vak te verrijken.
• Multidisciplinair	Twee of meer vakgebieden worden georganiseerd rond één thema. De disciplines behouden hun eigen identiteit en lesdoelen maar in de lestijd komen meer vakken aanbod.
• Interdisciplinair	In de lessen wordt niet meer gerefereerd naar de individuele vakgebieden. Lessen worden niet meer vanuit vakken benaderd, nadruk op vaardigheden en concepten die vakoverstijgend zijn in plaats van vakgebonden.
• Transdisciplinair	De lesdoelen overstijgen de vakgebieden, en komen voort uit de vragen en belevingswereld van de kinderen in plaats van de leraar.

Het komt erop neer dat er diverse vormen van integratie te onderscheiden zijn en dat elke vorm eigen kenmerken heeft. Het is belangrijk om je te realiseren dat de ene vorm niet beter is dan de andere, en dat je, afhankelijk van wat je wilt bereiken en welke middelen er beschikbaar zijn, een specifieke vorm kiest. Hoe ‘hoger’ je op de ‘integratieladder’ komt, hoe complexer de integratie (Afb. 1). Bij integratie hoog op de ladder zijn de leerdoelen vakoverstijgend en niet meer vakgebonden, en zijn de les- tijd, de leeractiviteiten en de toetsing/evaluatie niet meer gericht op één vak maar op geïntegreerde doelen en vakken. Met ‘complexe integratie’ bedoelen we dus dat de vakken steeds meer delen: doelen, tijd, activiteiten, toetsing, enzovoort.

Afbeelding 1 laat zien dat de vormen van integratie samenhangen met kansen (groene pijl) en behoeften (rode pijl). Wil je niet te veel van je (reken)lesinhouden in één keer veranderen maar toch de verbinding tussen de vakken en vaardigheden voor leerlingen expliciteren dan zijn integratievormen lager op de ladder een goede manier. Wil je veel nadruk leggen op 21e eeuwse vaardigheden of generieke rekenconcepten dan is het aantrekkelijk om voor interdisciplinair of transdisciplinair integreren te kiezen.

Afb. 1. Voorgestelde relatie tussen vorm van integratie en de kansen en behoeften voor kinderen en leraren (naar Gresnigt e.a., 2014).

Bron:

Vakkenintegratie: daar kun je op rekenen!

Vakoverstijgend werken aan creatief, kritisch en probleemoplossend denken

Rens Gresnigt, Lou Slangen & Wim Brouwer, de Nieuwste Pabo, 2017.